

Wyrok z dnia 13 października 2008 r.

II UK 51/08

Przepis art. 7 pkt 5a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.; obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) stanowiący, że okresami nieskładkowymi są przypadające przed nabyciem prawa do emerytury lub renty okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 4 w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie bez względu na liczbę dzieci do 6 lat, nie przesądza o kolejności zaliczania tych okresów do stażu ubezpieczeniowego przy ustalaniu prawa do renty.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie: SN Roman Kuczyński (sprawozdawca), SA Halina Kiryło.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 października 2008 r. sprawy z wniosku Renaty K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 8 listopada 2007 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 26 marca 2007 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu przyznał wnioskodawczyni prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na czas od 31 marca 2006 r. do 1 września 2007 r. Na skutek apelacji strony pozwanej - organu rentowego - zarzucającej naruszenie prawa materialnego - art. 57 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) ze względu na brak spełnienia przesłanki w postaci zgromadzenia przez wnioskodawczynię wy-

maganych prawem okresów składkowych, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalił apelację.

Podstawę takiego rozstrzygnięcia stanowiły ustalenia faktyczne, z których wynikało, iż wnioskodawczyni (urodzona 30 września 1968 r.) w okresie ostatniego dziesięciolecia od dnia powstania niezdolności do pracy (1 września 1994 r. do 1 września 2004 r.) udokumentowała 5-letni okres składkowy i nieskładkowy. Do okresu składkowego Sąd zaliczył: zatrudnienie w B.C. Sp. z o.o. (od 22 maja 2000 r. do 31 grudnia 2003 r., tj. 3 lata 7 miesięcy i 9 dni); pobieranie zasiłku dla bezrobotnych (od 28 stycznia 2004 r. do 27 lipca 2004 r., tj. 6 miesięcy), co łącznie stanowiło okres 4 lat, 1 miesiąca i 9 dni. Brakujący staż ubezpieczeniowy stanowił okres nieskładkowy przypadający w tym dziesięcioleciu z tytułu opieki nad dzieckiem do 4 roku życia, tj. okres opieki nad synem Dominikiem urodzonym 29 maja 1992 r. w czasie od 1 września 1994 r. do 29 maja 1996 r. ograniczony do 1/3 okresów składkowych, tj. 16 miesięcy, co łącznie wynosiło 5 lat 6 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Mając powyższe na uwadze Sądy orzekające w tej sprawie stwierdziły, że ubezpieczona spełniła przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 oraz art. 7 pkt 5a powołanej ustawy, skoro w ostatnim 10-leciu od daty złożenia wniosku posiadała pięcioletni staż ubezpieczeniowy (okres od 13 stycznia 1995 r. do 13 stycznia 2005 r.) w rozmiarze 5 lat 4 miesięcy i 24 dni, w tym 4 lata 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych i 1 rok, 3 miesiące i 25 dni okresów nieskładkowych.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości. Zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisów art. 5 ust. 2 i art. 7 pkt 5a w związku z art. 57 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, polegającą na przyjęciu nieprawidłowej zasady obliczania okresów nieskładkowych ubezpieczonej.

W uzasadnieniu skargi organ rentowy wskazał na potrzebę rozstrzygnięcia wątpliwości prawnych dotyczących zasad stosowania przepisów art. 5 ust. 2 w związku z art. 7 pkt 5a i art. 57 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w sytuacji gdy przedłożone dowody wskazują jednoznacznie, że okresy opieki nad dziećmi w rozmiarze ograniczonym do 1/3 udowodnionych okresów składkowych przypadają przed dziesięcioleciem poprzedzającym powstanie niezdolności do pracy i zgłoszenie wniosku o usta-

lenie prawa o renty. Istnieje zatem potrzeba wskazania przez Sąd Najwyższy, czy jest możliwe z punktu widzenia powołanych wyżej przepisów ustawy dowolne wybranie okresu opieki spośród kilku okresów niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem do lat 4 w granicach do 3 lat na każde dziecko, czy też przyjąć należy kolejność kalendarzową, wynikającą z dat urodzenia dzieci. Jeżeli zatem przepis art. 7 pkt 5a ustawy stanowi zasadę, że okresy opieki ustala się na każde dziecko i okres ten jest ograniczony barierą wiekową, którą jest 4 rok życia dziecka oraz przyjętą przez ustawodawcę liczbą 6 lat, to tym samym nie można było pominąć przy obliczaniu okresów nieskładkowych okresu opieki nad pierwszym dzieckiem wnioskodawczyni i urodzenia przez nią łącznie czworga dzieci, a przyjęcie okresu opieki nad dzieckiem ostatnio urodzonym, na które ze względu na ograniczenie do 6-ciu lat okresu opieki nie może już być uwzględniony jako okres nieskładkowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadniona. Przepis art. 57 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określa jako jeden z warunków przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy posiadanie wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego. Zgodnie z art. 58 ust. 1 wymagany okres zatrudnienia oznacza określoną liczbę lat w zależności od tego, w jakim wieku osoba ubiegająca się o przyznanie renty stała się niezdolna od pracy. Dla osób, których niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej trzydziestu lat, okres ten wynosi 5 lat, z zawartym w ust. 2 tego przepisu zastrzeżeniem, że okres ten powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy. Dla osób, które stały się niezdolne do pracy po ukończeniu 30 lat, określony w art. 57 pkt 2 wymóg oznacza posiadanie pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego w określonym przedziale czasowym, natomiast okresy składkowe i nieskładkowe przypadające w innym przedziale czasowym nie są brane pod uwagę przy ustalaniu prawa. Właśnie ze względu na ten dodatkowy warunek dotyczący wyłącznie okresu pięcioletniego, wymaganego od osób, u których niezdolność do pracy powstała powyżej 30 roku życia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2004 r., I UK 56/04, OSNP 2005 nr 12, poz. 178) wymagany okres składkowy i nieskładkowy należy obliczać jedynie z dziesięcioletniego okresu aktywności zawodowej. Dlatego tylko w stosunku do pozostawionych

stałych kategorii osób wymienionych w ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4 przepisu art. 58 ustawy, wymagany okres składkowy i nieskładkowy może być obliczany z całego okresu aktywności zawodowej. Tym samym w przypadku osób spełniających przesłanki z art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy należy okresy niewykonywania pracy z powodu sprawowania opieki (art. 7 pkt 5-7 ustawy) wiązać z okresem dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku. W niniejszej sprawie okresem niewykonywania pracy przez wnioskodawczynię z powodu sprawowania opieki wpisującym się w dziesięciolecie wyznaczone art. 58 ust. 2 ustawy był okres opieki nad synem Dominikiem (urodzonym 29 maja 1992 r.) w czasie od 1 września 1994 r. do 29 maja 1996 r. (art. 7 pkt 5a ustawy).

Argumenty organu rentowego przedstawione w skardze w postaci twierdzenia, że „nie można było pominąć przy obliczaniu okresów nieskładkowych okresu opieki nad pierwszym dzieckiem wnioskodawczynie i urodzenia przez nią łącznie czworga dzieci a przyjęcie okresu opieki nad dzieckiem ostatnio urodzonym, na które ze względu na ogranicznik 6 lat okres opieki nie może już być uwzględniony jako okres nieskładkowy”, w ocenie składu orzekającego nie zasługują na poparcie.

Po pierwsze, przepis art. 7 pkt 5a ustawy - stanowiący, że okresami nieskładkowymi są przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 4 w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie bez względu na liczbę dzieci do 6 lat - nie przesądza o kolejności zaliczania tych okresów do stażu ubezpieczeniowego przy ustalaniu prawa do renty. Po drugie, w niniejszej sprawie okresy opieki nad wcześniej urodzonymi dziećmi ubezpieczonej nie były uwzględniane przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego zgodnie z dyspozycją art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. pkt 5a oraz ust. 2 ustawy, tym samym okresy opieki w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie bez względu na liczbę dzieci do 6 lat, nie zostały „wyczerpane”. Po trzecie, przyjęcie stanowiska organu rentowego dyskryminowałoby ubezpieczonych posiadających wiele dzieci w porównaniu z ubezpieczonymi mającymi jedno dziecko urodzone w dziesięcioletnim okresie wymienionym w art. 58 ust 2 ustawy, skoro wcześniejsze urodzenie dzieci tej kategorii ubezpieczonych, dla których nabycie prawa do renty uzależnione byłoby od spełnienia warunków wskazanych w art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. pkt 5a oraz ust. 2 ustawy, powodowałoby niemożność uwzględnienia okresu nieskładkowego z tytułu opieki nad kolejnym dzieckiem urodzonym w dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Z tych wszystkich względów należało oddalić skargę i orzec jak w sentencji,
po myśli art. 398¹⁴ k.p.c.

=====